

Dječak rođen na obalama Mure ne pamti kao mladić ništa prije svog preseljenja s majkom u Zagreb. Zato izmišlja svoje djetinjstvo, uronjeno u mitsko vrijeme svoje bake i u mitove koji su nicali oko njega ranih devedesetih. Dječaka u stopu prate likovi koje je izmislio i kojima je nadjenio ime Hejsto i Pujto, u stopu ga prate i šire nemir u njemu. Oni će mu pokazati „koliko je črna mati zemla“. Mala seoska zajednica poprište je odrastanja dvojice dječaka koji su sklopili snažno prijateljstvo. Dramaturg, i sam vrstan pisac: Tomislav Zajec, prihvatio se prilagodbe romana Kristijana Novaka „Črna mati zemla“ za pozornicu Zagrebačkoga kazališta mladih. Zajedno s redateljicom Dorom Ružđak Podolski odlično je oblikovao svijet Novakovih likova koji su zaživjeli vlastitim životom, otepi se piscu još u romanu i svoj život na sceni zaslužili višestruko osnaženi odličnim ansamblom. Premijera je bila 1. travnja 2017. Roman je to o krivnji, o neutemeljenoj krivnji dječaka za smrt oca i osmero ljudi koji su počinili samoubojstvo dok je on bio slučajno u blizini. Novakov roman uprizoren je kroz mrežu odnosa koju gradi veliki ansambl. Lokalna medimurska kajkavština izmjenjuje se s književnim jezikom i urbanim govorom... Sve to dobro pripravljeno tkanje povezuje sugestivno i smireno glazbenik Stanko Kovačić koji na pozornici muzicira na violončelu uživo varirajući medimurske motive...

Doris Šarić Kukuljica i Urša Raukar oblikovale su na pozornici dvije arheipske žene (majka i baka), i uz to su svojim likovima dale vlastite snažne originalne pečate. Urša Raukar iznenadila je svojim glumačkim filigranskim otkrivanjem bake koja je izvor priča, ona je poveznica s prošlošću junaka romana i predstave Matije Dolenčeca, dječaka kojemu je oteto djetinjstvo kao i njegovu prijatelju Franji. Adrijan Pezdirc glumi Matiju, a Franju Dado Čosić. Njihovo prijateljstvo jedina je snažna obrana od svijeta odraslih u kojem tinja zametak agresivnosti koji će, kad se raspali, poharati čitavo selo (i svijet) i svima promijeniti živote. Upravo ta tinjajuća, potisnuta agresivnost, problematizirana je ovom predstavom i iako traje gotovo tri sata, protekne u trenu i publika je netremice, nijemo i bez daha promatra...

Iako je predstava „črna, črna“, da crnija ne može biti, ipak otvara prostore nadi. Junak Matija uspijeva se u odrasloj dobi suočiti sa svojim djetinjstvom, otključati sve pretince svog uma u kojima je potisnuo strašne događaje i zajedno sa svojom djevojkom i radi nje, pronalazi izlaze iz labirinta osobne povijesti. Matija tako stječe i spoznaje identitet i prestaje gubiti energiju na neprestano potiskivanje i reinterpreteranje, te izmišljanje vlastite povijesti kako bi prikrio amneziju. Ljubav pobjeđuje smrt.

„Ljigava, topla, mračna, sluzava, neutralnog mirisa i nepredvidiva maternica moje cijenjene majke“, predstava je neočekivanog imena, a takva je i izvedba. Riječ je o predstavi autora Christiana Jean-Michela Jalžečića Kazališne radionice Ludus Centra K NAP s kojom su njegovi izvođači nastupili na 41. Susretu kazališnih amatera. Izvedba je maštovita kao i

Purgerski divani

Želimir Ciglar, kazališni kritičar

'Črna mati zemla' i amateri po mjeri Zagreba

Umjetnici i amateri u teatru nalaze predah od elektronskih oluja i vraćaju se samima sebi u suprotnosti od površnosti svakodnevice kojom upravlja ekran računala, tableta, mobitela, pa i televizije

sam naslov. Predstava govori o fetusu koji se formira na sceni i koji komunicira sa svojom majkom u čijoj je utrobi. Jasno, komunikacija je posve neverbalna, a Jalžečić je osmislio nesvakidašnji spektakl, obojao je fluorescentnim bojama pojedine dijelove tijela svojih izvođača i pod određenim osvjetljenjem dijelovi tijela se spajaju, razdvajaju i formiraju biće i osobu koje naposljetku dolazi na svijet. Predstava je topla, vrlo komplicirana za izvedbu i zahtjevna za izvođače, a gledatelj ima priliku vidjeti tek njihove djeliće, jer su dijelovi njihovih nebojanih tijela posve u mraku.

Živi kazališni tjedan snažno je odjeknuo u Kazalištu na Peščenici, gdje su završeni spomenuti 41. Susreti kazališnih amatera Zagreba. Žiri: Ivana Peroš, Vinko Kraljević i Andrija Tunjić izabrao je čak šest predstava za nastup na 21. Festivalu zagrebačkih kazališnih amatera. Jalžečićeva „Maternica“ je među tim predstavama. Izabrat će se tada najbolji glumac, glumica, tekst, predstava... Gotovo sve su izabrane predstave za 21. FZKA s periferije, iz Dubrave, Travnog, Peščenice, osim jedne koja je s Ribnjaka („Kineska legenda o nebu“, Kazališna radionica Punkošipak, redateljica Irena Bočkai). Prijavljeno je bilo čak 46 predstava, što svjedoči o živoj amaterskoj kazališnoj aktivnosti u Zagrebu i okolici. Osobito je razvijena pučka kazališna aktivnost podsljemenskog prstena... Voditelj kazališne scene K NAP-a, Boris Kovačić, u dva je dana stavio predstave namijenjene djeci, a u ostale dane izvodile su se, pred punim dvoranama, predstave za odrasle. Bilo je pučkih predstava, predstava nastalih poslije nekoliko proba, a i onih koje su tesane mjesecima i svojom se izvrsnošću mogu mjeriti s vrhunskim dosezima. Susreti amatera stvaraju živost, ali i buduće profesionalne umjetnike, jer su mnogi naglasili kako se žele profesionalno baviti kazalištem, upisati umjetničke studije... Iako smo očekivali da će predstave 21. stoljeća biti pune tehnoloških inovacija, dogodilo se posve suprotno. U prvom je planu glumac i njegov svijet. Kazalište se pokazalo i u slučaju „Črne mati zemle“ i kad je riječ o 41. Susretu kazališnih amatera, eksteritorijalno od virtualnog, informatičkog svijeta. Umjetnici i amateri u teatru nalaze predah od elektronskih oluja i vraćaju se samima sebi motreći svijet kao višedimenzionalan, kao suprotnost dvodimenzionalnosti i površnosti svakodnevice kojom upravlja ekran računala, tableta, mobitela, pa i televizije... Kazalište je postalo mjesto odmora od tog svijeta i njegova preispitivanja. Raduje inventivnost, maštovitost, veseli snaga i energija koja iz njih izbija. Ostatak će zapamćeni sati treninga kako bi se u kolektivnoj suigri stvorila predstava koja je važna i izvođačima i publici. ZKM i na reprizama izvodi „Črnu mati zemlu“ pred punom dvoranom, i to je najbolja potvrda opravdane skladne suigre domaćeg pisca, dramaturga, redateljice i glumaca... Susreti amatera, pak, potvrđuju sposobnost kazališta da se rodi i na posve neočekivanim mjestima, kao što je Peščenica. Kazališta nema na selu, ono je simptom Grada, a Peščenica profesionalnim i amaterskim kazališnim djelovanjem dokazuje da je Grad gradeći usporedo i profesionalnu uspješnu scenu po svojoj mjeri i po mjeri Zagreba.